

foren els seus estudis sobre la filosofia luliana, dels quals els principals són: *La Filosofía nacional de Catalunya* (1902), diversos articles en l'*Homenatge al Doctor Arcangèlic* i a la *Revista Luliana* (de la qual fou fundador i Director), *El sistema científico luliano* (1908), *Al margen de un discurso* (1912), *Santo Tomás de Aquino y el descenso del entendimiento (Platón y Aristóteles armonizados por el Beato Raimundo Lulio)* (1913). Tot l'entusiasme del Dr. Bové era per exaltar a Ramon Llull, no pas pel seu preuat valor literari, sinó com a filòsof i teòleg; tendia exclusivament a estudiar les doctrines del polígraf mallorquí, sense voler-se capturar de l'interès artístic dels seus escrits en llengua vulgar, arribant fins a l'extrem de creure que aquests podien perjudicar i tot el caire científic de la seva personalitat. — F. V. T.

Joaquim Almeda i Roig

Nat a la Selva de Mar en 1843, morí en aquest mateix poble el dia 21 de setembre de 1915. En 1870 obrí a Barcelona el seu despatx d'advocat que va arribar a ésser freqüentat per nombrosos clients i també per diverses personalitats que acudien a l'Almeda per a demanar-li consell o encarregar-li dictamens sobre qüestions de Dret. Alguns d'aquests dictamens han estat recentment publicats en un volum; altres havien aparegut a la «*Revista Jurídica de Catalunya*»; en ells ressalta la claretat de redacció i la abundor de doctrina jurídica. Devot del Dret Català i ben penetrat del seu esperit, en el Congrés de Jurisconsults catalans de 1880 fou eloqüent defensor que va fer triomfar la seva causa, contra dels detractors i partidaris de la unificació legal de Catalunya amb Castella. Llavors va redactar un Promtuari de legislació civil catalana que fou imprès en 1899. A la «*Revista de Legislación y Jurisprudencia*», de Madrid, hi havia publicat en 1895 un article sobre *La Constitución de D. Pedro III en 1339*, i en un volum d'*Homenaje a S. S. León XIII* hi ha també un escrit de l'Almeda en defensa del *Poder temporal de los Papas*.

Tanta era la seva reputació com a jurisconsult que en 1899 fou elegit Degà del Col·legi d'Advocats, i més endavant fou portat en dos cursos successius a la Presidència de la Acadèmia de Jurisprudència, des de la qual llegí dos discursos inaugurals sobre *La costumbre como fuente de Derecho*, i *Estado del Derecho Catalán*. Fou també un dels vocals de la Comissió oficial encarregada de redactar el projecte de llei referent a la conservació d'institucions de dret civil català, a la qual presentà un avant-projecte redactat per ell i un altre jurista barceloní ben acreditat, membre de la mateixa comissió, En Martí Trías i Domènech († en 1914); aquest treball representava una tendència distinta de la que's concretava en l'avant-projecte d'En Permanyer.

En la seva joventut l'Almeda s'havia dedicat a l'ensenyança, havent estat durant alguns anys a la Facultat professor suplent de la càtedra de Dret romà, estudi per al qual tingué sempre gran afició. Per altra part en el seu despatx completà la formació jurídica de molts joves advocats que hi practicaren com a passants.

L'Almeda fou essencialment i exclusivament un jurista. Fora de l'exercici de la seva carrera no tingué altra vocació; tota la seva vida la passà a Barcelona, treballant, o a la finca que posseïa al seu poble, per les vacances. — F. V. T.

D. Eduard de Hinojosa

Una de les figures de major relleu en el camp dels estudis històrico-jurídics, a la Península Ibèrica, fou l'Excm. Sr. D. Eduard de Hinojosa i Naveros. El seu prestigi ultrapassà les fronteres, i en els principals centres de la cultura europea fou millor apreciada la seva labor que en son propi país. Nat a Alhama de Granada en 1852, morí a Madrid el 19 de maig de 1919.

Bona part de la seva activitat científica va estar consagrada a l'estudi del Dret i de la organització social del nostre país en l'Edat Mitjana; aprofitant el Sr. Hinojosa els moments lliures de les dugues temporades que va exercir el càrrec de governador civil de Barcelona (i, entre mig, un viatge particular) per investigar en diversos arxius de Barcelona, Vich i Girona. Fruit d'aquestes recerques, abundoses i acientsades, així com d'un pregon estudi dels nostres antics monuments legislatius, de la vella literatura jurídica catalana i d'una escollida bibliografia moderna (predominant-hi especialment la germànica), fou el llibre interessantíssim, que du per títol *El régimen señorial y la cuestión agraria en Cataluña durante la Edad Media* (1905), del qual n'havia estat ja un esboç el discurs sobre *La payesía de remensa en Cataluña*, que

Eduard de Hinojosa

va llegir en ingressar a la Real Academia de Bones Lletres de Barcelona (16 març 1901). L'estil bastant eixut, la exposició molt concisa, treuen amenitat a la lectura de dita obra, però aquesta és d'una gran vàlua científica i en tota ella hi batega un sentit escrupulós d'exactitud i d'imparcialitat, que mereix grans elogis d'En Prat de la Riba a la «Revista Jurídica de Catalunya» i de M. Brutails en el «Bulletin Hispanique».

Altre treball remarcable del Sr. Hinojosa, relatiu a la història jurídica de la nostra terra, és la monografia sobre *La réception du Droit romain en Catalogne*, publicada en les «Mélanges Fitting»; de la qual en fou impresa una traducció castellana en el «Boletín» de la Real Acadèmia de Bones Lletres (1910). Justament el Sr. Hinojosa s'hav'a distingit ja en la seva joventut com un excel·lent romanista: la seva *Historia del Derecho romano* (2 volums, 1880-85), fou obra molt notable, en la qual té especial interès l'aportació i coordinació sistemàtica de notícies relatives a la història del romanisme a la Península Ibèrica durant l'Edat Mitjana.

Tant la *Historia general del Derecho español* (1887), de la qual malauradament el Sr. Hinojosa sols va publicar-ne el primer volum, com la part que va redactar (amb col·laboració del Sr. Fernández-Guerra) de la *Historia de España desde la invasión de los pueblos germánicos hasta*

la ruina de la monarquía visigoda, són obres que demostren també una solidíssima preparació, un perfecte sentit crític i una vasta i ben disciplinada erudició, i resten encara insubstituïbles.

Molt interessants estudis va escriure també el Sr. Hinojosa respecte diverses institucions jurídiques antigues de Castella i d'Aragó, sobre'ls orígens del municipi a Lleó i a Castella, i altres temes sobre els quals versaren els discursos que llegí en ingressar a diverses Acadèmies madrilenyes.

El Sr. Hinojosa era catedràtic de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Madrid, i director d'una de les seccions de treball del «Centro de Estudios Históricos». No sols fou un savi, sinó també un home íntegre i de bons sentiments, modest i fonament religiós. — F. V. T.

BIBLIOGRAFIA

LLIBRES

MARTÍ ESTEVE: *El règim jurídic de Catalunya* («Enciclopedia Catalana», vol. VIII). — Barcelona, 1919.

Aquest resum de la nostra història jurídica té el mèrit principal d'ésser el primer treball de conjunt sobre la evolució del nostre dret que s'hagi escrit en català. La divisió en períodes adoptada per l'autor per a la exposició històrica del dret català és, des de la època de la reconquesta, la mateixa que estableix En Brocà en la seva *Historia del Derecho de Cataluña...* (1918); i respecte d'ella havem de dir que creiem seria més proporcionada i adaptada al procés polític del nostre poble si el tercer període, que comprèn des de la naixença de les Corts catalanes fins a la fixació del dret nacional per la Constitució de Felip II en 1599, estigués dividit en dos, separats per la primera compilació oficial del Dret de Catalunya en 1413.

La forma compendiada d'aquest llibre i l'estil àgil i pulcre en que està redactat, han de contribuir indubtablement a divulgar el coneixement de les fases principals de la història del Dret català, donant, per consegüent un profitós resultat. — F. V. T.